

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 728/2025
03.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светлане Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Дијане Јанковић, Гордане Којић и Мирољуба Томића, чланова већа, са саветником Сањом Живановић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног Ивана Меза, због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Ивана Меза, адвоката Ђорђа Ћирића, поднетом против правноснажних пресуда Првог основног суда у Београду К 224/23 од 03.07.2023. године и Вишег суда у Београду Кж1 903/23 од 27.03.2024. године, у седници већа одржаној дана 03.07.2025. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Ивана Меза, адвоката Ђорђа Ћирића, поднет против правноснажних пресуда Првог основног суда у Београду К 224/23 од 03.07.2023. године и Вишег суда у Београду Кж1 903/23 од 27.03.2024. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду К 224/23 од 03.07.2023. године окривљени Иван Меза оглашен је кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од три године, у коју јој се урачунава време проведено у притвору од 29.12.2022. године до 03.07.2023. године.

Окривљени је обавезан да плати трошкове паушала у износу од 30.000,00 динара у року од 15 дана од правноснажности пресуде као и остале трошкове кривичног поступка о чијој висини ће суд одлучити накнадно посебним решењем.

Оштећена АА је упућена да имовинскоправни захтев оствари у парничном поступку.

Пресудом Вишег суда у Београду Кж1 903/23 од 27.03.2024. године одбијене су као неосноване жалба и допуна жалбе окривљеног Ивана Меза и жалба браниоца

окривљеног Ивана Меза, адвоката Ђорђа Тирића, а пресуда Првог основног суда у Београду К 224/23 од 03.07.2023. године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Ивана Меза, адвокат Ђорђе Тирић, због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) и 9) и став 2. тачка 1) и 3) ЗКП, „битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП“ и повреда кривичног закона из члана 439. тачка 2) и 3) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости, укине побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном суду.

Врховни суд је примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног доставио Врховном јавном тужилаштву, у складу са чланом 488. став 1. КЗ и у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Врховног јавног тужилаштва и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Бранилац окривљеног Ивана Меза, адвокат Ђорђе Тирић, захтев за заштиту законитости подноси због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП.

Према наводима захтева, побијану пресуду Првог основног суда у Београду К 224/23 од 03.07.2023. године донела је судија Марина Барбир, која је морала бити изузета од судијске дужности јер је у истом кривичном поступку, као председник ванпретресног већа, одлучивала о продужењу притвора према окривљеном и то у решењу Кв 987/23 од 30.06.2023. године. Приликом доношења наведеног решења, судија Марина Барбир упустила се у разматрање постојања основане сумње да је окривљени извршио кривично дело које му је стављено на терет и опасности да ће поновити кривично дело и на тај начин исказала јасан став о кривици окривљеног, који према мишљењу браниоца, доводи у сумњу њену непристрасност. С тим у вези, бранилац окривљеног у захтеву истиче да је побијану пресуду Вишег суда у Београду Кж1 903/23 од 27.03.2024. године донело веће састављено од судија Татјане Сретеновић, председника већа, и судија Ање Зрелец и Виолете Јовановић, чланова већа, које су у истом кривичном поступку претходно одлучивале о жалбама изјављеним на решења о продужењу притвора првостепеног суда и то у решењима: Кж2 607/23 од 24.08.2023. године, Кж2 700/23 од 18.05.2023. године и Кж2 1235/23 од 28.08.2023. године, у којима је такође разматрано постојање основане сумње да је окривљени извршио кривично дело које му је стављено на терет и опасност да ће поновити кривично дело.

Наведено поступање судија, према мишљењу браниоца, у супротности је са одредбом члана члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, и ставовима израженим у одлукама Уставног суда Србије Уж 4461/2010 од 30.01.2014. године и Уж 12021/17 од 04.01.2020. године и одлукама Врховног касационог суда Кзз Рз 2/2014 од 19.06.2014. године, Кзз ОК 33/2019 од 17.12.2019. године, Кзз 236/2021 од 11.03.2021. године и Кзз ОК 6/2021 од 22.04.2021.

године, па је судија Марина Барбир морала бити изузета од судијске дужности у доношењу првостепене пресуде, а судије Татјана Сретеновић, Ања Зрелец и Виолета Јовановић у доношења другостепене пресуде.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Ивана Меза, Врховни суд оцењује као неосноване.

Супротно наводима захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, Врховни суд налази да се не може прихватити став да свако одлучивање судије о притвору према окривљеном нужно нарушава претпоставку непристрасности тог судије приликом мериторног одлучивања о кривици истог окривљеног, што произилази и из праксе Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Према пракси Европског суда за људска права, не може се сматрати да сама чињеница што је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре суђења у поједином предмету, укључујући и одлуке везане за притвор, оправдава страх да тај судија није непристрасан. Оно што је важно је опсег и природа тих одлука (Feu против Аустрије, став 30; Sainte-Marie против Француске, став 32; Nortier против Холандије, став 33).

Из наведеног произилази да учествовање судије у доношењу одлуке о притвору према окривљеном у истом предмету, по правилу не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици у односу на истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног. Према томе, реч је о фактичком питању које се процењује у сваком појединачном предмету.

У конкретном случају, учешће судије Марине Барбир која је донела побијану првостепену пресуду, а претходно одлучивала о продужењу притвора према окривљеном, односно учешће судија Татјане Сретеновић, Ање Зрелец и Виолете Јовановић, које су донеле побијану другостепену пресуду, а претходно одлучивале о жалбама изјављеним на решења о продужењу притвора првостепеног суда, није таквог квалитета да би довело у питање непристрасност ових судија.

Наиме, из списка предмета произилази да се приликом одлучивања у решењу Кв 987/23 од 30.06.2023. године, ванпретресно веће Првог основног суда у Београду, није бавило оценом постојања оправдане сумње нити оценом доказа и њиховим квалитетом, већ је испитивало да ли још постоје разлози из члана 211. став 1. тачка 3) ЗКП за даље трајање притвора према окривљеном, из ког разлога се учествовање судија Марине Барбир у доношењу овог решења, не може поистоветити са улогом судије који је учествовао у потврђивању оптужнице у смислу члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Оценом постојања оправдане сумње у односу на кривично дело које је окривљеном стављено на терет и оценом доказа, није се бавио ни Виши суд у Београду у решењима Кж2 607/23 од 24.08.2023. године и Кж2 700/23 од 18.05.2023. године, у чијем доношењу су учествовале судије Татјана Сретеновић, Ања Зрелец и Виолета Јовановић, односно у решењу Кж2 1235/23 од 28.08.2023. године, у чијем доношењу су учествовале судије Татјана Сретеновић и Ања Зрелец, већ су у сва три случаја, решења о продужењу притвора првостепеног суда испитана у оквиру основа, дела и праваца

побијања истакнутих у жалбама и разлога за притвор из члана 211. став 1. тачка 3) ЗКП, па у конкретном случају, није изражен став у погледу кривице окривљеног Ивана Меза, који би довео у сумњу питање непристрасности ових судија у односу на касније мериторно одлучивање.

Према томе, Врховни суд налази да учествовање наведених судија у доношењу одлука о притвору не може се поистоветити са учествовањем у већу које одлучује о потврђивању оптужнице у смислу битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, на коју се неосновано указује захтевом за заштиту законитости, због чега се ни став који је изражен у одлукама Уставног суда Србије и Врховног касационог суда које бранилац окривљеног наводи у захтеву, не може применити у конкретној ситуацији.

Бранилац окривљеног Ивана Меза, адвокат Ђорђе Ћирић, захтев за заштиту законитости подноси и због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП истичући да је првостепеном пресудом прекорачена оптужба.

Према наводима захтева, суд је повредио идентитет оптужбе на тај начин што је у изреци побијане првостепене пресуде изменио чињенични опис радњи извршења за које је окривљеног огласио кривим, и то тако што је из изреке пресуде изоставио наводе оптужног акта да је окривљени „отворио врата возила, покушао да извуче оштећену из возила, након чега је оштећена изашла...почео да гура врата у намери да их развали“.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног су неосновани.

Према одредби члана 420. став 1. ЗКП пресуда се може односити само на лице које је оптужено и само на дело које је предмет оптужбе садржане у поднесеној или на главном претресу измењеној или проширеној оптужници. У ставу 2. истог члана, прописано је да суд није везан за предлог тужиоца у погледу правне квалификације кривичног дела.

Из цитиране законске одредбе произлази да између оптужбе и пресуде мора постојати идентитет у погледу субјективне и објективне истовестности дела, а евентуалне измене чињеничног описа дела у изреци пресуде морају остати у границама чињеничног основа из оптужбе, конкретно у границама оних чињеница и околности на којима се оптужба заснива, при чему закон не захтева идентитет у погледу правне оцене дела.

У конкретном случају, побијаном првостепеном пресудом није прекорачена оптужба ни у погледу објективног идентитета оптужбе и пресуде нити у погледу субјективног идентитета оптужбе и пресуде на штету окривљеног, обзиром да из списка предмета произилази да је оптужним актом јавног тужиоца Првог основног јавног тужилаштва у Београду Кт 5490/22 од 03.02.2023. године, окривљеном стављено на терет кривично дело насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је побијаном пресудом и оглашен кривим.

Измена чињеничног описа кривичног дела у изреци првостепене пресуде, на коју указује бранилац у поднетом захтеву, није од утицаја на правну квалификацију предметног кривичног дела и кривичну санкцију, обзиром да првостепени суд, у

конкретном случају, у изреку своје пресуде није додао друге радње извршења у односу на оне које су окривљеном већ стављене на терет оптужним актом. Управо супротно, првостепени суд је у складу са утврђеним чињеничним стањем, из изреке своје пресуде изоставио наводе оптужног акта које бранилац наводи, па је јасно да таквом изменом чињеничног описа дела, оптужба није прекорачена на штету окривљеног.

Сходно наведеном, Врховни суд налази да првостепеном пресудом није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП, на коју се захтевом за заштиту законитости бранилаца окривљеног, неосновано указује.

Бранилац окривљеног Ивана Меза захтев за заштиту законитости подноси и због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП истичући да су нижестепени судови погрешно применили одредбу члана 55а КЗ.

Према мишљењу браниоца, у конкретном случају нису били испуњени услови који су кумулативно прописани одредбом члана 55а КЗ јер је окривљени, иако више пута осуђиван, од ступања на снагу наведене одредбе којом је предвиђен институт вишеструког поврата, само једном осуђен на казну затвора у трајању дужем од једне године, па овај институт сходно одредби члану 5. став 2. КЗ, према окривљеном није могао бити примењен.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости, по оцени Врховног суда, нису основани.

Одредбом члана 55а Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 35/2019 од 21.05.2019. године, који је ступио на снагу 01.12.2019. године и важио у време извршења кривичног дела које је окривљеном стављено на терет и у време доношења побијаних пресуда) прописано је да ће суд, за кривично дело учињено са умишљајем, за које је прописана казна затвора, изрећи казну изнад половине распона прописане казне под следећим условима: 1) ако је учинилац раније два пута осуђен за кривично дело учињено са умишљајем на затвор од најмање једну годину; 2) ако од дана отпуштања учиниоца са издржавања изречене казне до извршења новог кривичног дела није протекло пет година.

У ситуацији у којој нађе да су кумулативно испуњени услови за примену института вишеструког поврата, суд у обавези да одмери казну која ће бити изнад половине прописаног казног распона.

Распон прописане казне, у смислу одредбе члана 55а КЗ, представља размак од минималне до максималне казне прописане за одређено кривично дело, док половина распона, према ставу овог суда заузетом на седници Кривичног одељења од 11.07.2022. године, представља средњи број у том низу бројева, који се израчунава тако што се од максимума прописане казне одузме минимум исте, та разлика подели са два, а потом се на тај резултат дода минимална казна.

Окривљени Иван Меза је, према стању у списима, пре извршења предметног кривичног дела за које је оглашен кривим побијаним пресудама, осуђиван тринаест пута, од чега више од два пута за кривична дела учињена са умишљајем на казне

затвора од најмање једне године, при чему је са издржавања казне затвора по пресуди Вишег суда у Београду Кв 158/16 од 28.03.2016. године, отпуштен 05.11.2018. године.

Имајући у виду да од отпуштања окривљеног са издржавања казне затвора 05.11.2018. године до извршења кривичног дела-у периоду од јула месеца 2022. године до 26.12.2022. године, које је било предмет правноснажно окончаног поступка у коме су донете побијане пресуде, није протекло пет година, то су се и по оцени Врховног суд, у конкретном случају, стекли сви услови за примену одредбе члана 55а КЗ о вишеструком поврату.

За кривично дело насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је окривљени оглашен кривим побијаним пресудама, прописана је казна затвора у трајању од шест месеци до пет година.

Врховни суд налази да је код кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, казна затвора у трајању од две године и девет месеци, вредност која је на средини између прописаног минимума и максимума казне прописане за то кривично дело, тако да иста представља половину распона прописане казне за наведено кривично дело, у смислу члана 55а КЗ.

Дакле, казна затвора према окривљеном за учињено кривично дело, правилном применом члана 55а КЗ, мора бити изнад половине распона прописане казне, односно изнад две године и девет месеци.

Како је окривљени Иван Меза, побијаним пресудама правноснажно осуђен на казну затвора у трајању од три године, то Врховни суд налази да нижестепени судови одлуком о кривичној санкцији нису повредили кривични закон, већ су правилно, сходно члану 5. став 1. КЗ о временском важењу кривичног законодавства, применили одредбу члана 55а Кривичног законика, који је важио у време извршења кривичног дела и у односу на окривљеног једино и могао бити примењен, због чега су супротни наводи захтева браниоца окривљеног, којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП у вези члана 55а КЗ, оцењени као неосновани.

Из осталих навода захтева за заштиту законитости, према налажењу Врховног суда, произилази да бранилац окривљеног, у поднетом захтеву (као разлоге подношења захтева) само формално опредељује битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, обзиром да исте образлаже изношењем сопствене оценом доказа која је супротна оценом доказа, чињеничним утврђењима и закључцима нижестепених судова, и тако суштински указује на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП.

Како повреда закона из члана 440. ЗКП и битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 3) ЗКП, коју бранилац окривљеног Ивана Меза у захтеву такође истиче, не представљају разлоге прописане чланом 485. став 4. ЗКП, због којих окривљени преко браниоца може поднети захтев за заштиту законитости, те како захтев у погледу „битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП“ нема прописан садржај, у смислу члана 484. ЗКП, која налаже навођење конкретних разлога за подношење захтева за заштиту законитости и његово образложење, то се Врховни суд није упуштао у разматрање, изнетих навода захтева.

Из изнетих разлога, Врховни је на основу члана 491. став 1. ЗКП, одлучио као у изреци пресуде.

Записничар-саветник
Сања Живановић, с.р.

Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић, с.р.

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић